

Onderwijscentrum Brussel

centrum voor **urban education**
en professionalisering van **stadsleerkrachten**

Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie, 3 maart 2021

Directeur Onderwijscentrum Brussel: Piet Vervaecke

Agenda 3 maart 2021

- Vraag: **nieuwe accenten** werking OCB
- Aanpak: **strategische doelen + enkele voorbeelden**
  1. Professionaliseren van stadsleerkrachten
  2. Expertise delen over Urban Education
  3. Inzetten op gelijke kansen, diversiteit en talenten
  4. Versterken van taalonderwijs Nederlands
  5. Ontwikkelen van meertaligheid stimuleren
  6. Ondersteunen van armoedebeleid op school

Inleiding

Urban Education

Wat is Urban Education?

= speelt in op **uitdagingen** van grootstedelijk onderwijs

= maakt gebruik van **mogelijkheden** van de stad

- Omgaan met *superdiversiteit* in de klas en *differentiëren*
- *Verbinding maken* met kinderen/jongeren
- *Partnerschap* aangaan met *ouders*
- *Samenwerken* met de *omgeving*
- Omgaan met *meertaligheid* in de superdiverse klas
- Omgaan met *armoede* in de superdiverse klas

Wat is een **stadsleerkracht**?

= heeft inzicht in de pijlers van Urban Education

= houdt rekening met de uitdagingen en maakt gebruik van de mogelijkheden

Kenmerken profiel:

- kunnen omgaan met superdiversiteit in de klas;
- inspelen op grote verschillen in voorkennis, taalvaardigheid,... bij de leerlingen;
- het kunnen inzetten van een rijke waaier aan differentiërende maatregelen;

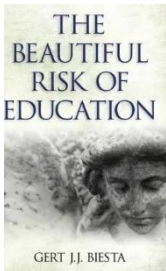
1/2

- bereid zijn inspanningen te leveren om verbinding te maken met kinderen en jongeren met heel verschillende achtergronden, ervaringen, verwachtingen en interesses;
- uitbouwen van educatief partnerschap met een superdiverse ouderpopulatie;
- samenwerken met professionals uit het uitgebreid buurtnetwerk;
- over kennis en vaardigheden beschikken op het vlak van taalverwerving en omgaan met meertaligheid;
- over inzichten beschikken over de impact van armoede op onderwijs;
- aanvaarden dat werken met ‘probleemleerlingen’ en leerlingen met specifieke noden normaal is;
- gedrag van leerlingen kunnen begrijpen vanuit ontwikkelingsperspectief, groepsdynamische processen, culturele en sociale diversiteit;
- ...

2/2

Breder kader, opdracht van onderwijs

- 3 grote doelen zijn meer dan ooit ...
  - kwalificatie
  - socialisatie
  - subjectivering
- Binnen deze doelen moeten leerlingen heel wat **sleutelcompetenties** ontwikkelen.

Brussels kader, eigenheid van OCB

- Grootstedelijke context
- Superdiversiteit en differentiatie
- Kinderen en jongeren in een stedelijke omgeving
- Partnerschap met ouders
- Taal en meertaligheid
- Armoede en onderwijs

→ **Brussels kader** verbinden met **breder kader**

Missie en visie

Het OCB wil dat **ALLE kinderen en jongeren** in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel een **succesvolle onderwijsloopbaan** kunnen doorlopen.

Het OCB realiseert deze missie via professionalisering van **stadsleerkrachten** vanuit de inzichten van **urban education** met specifieke aandacht voor **taalonderwijs Nederlands, meertaligheid, gelijke kansen, diversiteit en talenten**.

Daarnaast blijven de thema's **breed leren, spel, mediawijsheid, STEM, milieuzorg, transities, ouderbetrokkenheid...** belangrijk in de werking.

6 strategische doelstellingen

1. Professionaliseren van stadsleerkrachten
2. Expertise delen over Urban Education
3. Inzetten op gelijke kansen, diversiteit en talenten
4. Versterken van taalonderwijs Nederlands
5. Ontwikkelen van meertaligheid stimuleren
6. Ondersteunen van armoedebeleid op school

START

Dé partner voor de professionalisering van stadsleerkrachten!

SD1 professionalisering van stadsleerkrachten

*Het Onderwijscentrum Brussel trekt stadsleerkrachten aan en leidt leerkrachten op tot stadsleerkracht via een **brede waaier aan professionaliseringsinitiatieven**.*

*Er gaat een bijzondere aandacht naar **starters**.*

Enkele nieuwe accenten...

- **Aanbodgestuurde trajecten**
  - *Bv. taalscreening*
- **Zelfstandig leren**
  - *Bv. leerpaden en digitale dossiers*
- **Hulplijn voor “plotse” nood**
  - *Bv. hulpvraag tijdens het schooljaar*

1/2

- **BXL ZKT LKR, Lesgeven in Brussel, samenwerking Teach for Belgium, aanvangsbegeleiding**
  - *Bv. initiatieven voor scholieren, studenten, leraren*
- **Digitaal- en afstandsleren**
  - *Bv. samenwerking met D-teach*
  - *Bv. ontwikkeling van tools*
  - OCB - ICT-toolkiezer

2/2

Slim digitale tools kiezen

Je wil graag meer ICT inzetten in je lessen, maar je weet niet waar te beginnen of je kent niet voldoende toepassingen?

Met deze digitale toolkiezer hopen we je daarbij te helpen.

De startdia bevat de 12 didactische bouwstenen uit het boek Wijze lessen van Tim Surma. Zij sluiten nauw aan bij de verschillende fasen van een leerproces.

- Je weet welk doel je wilt bereiken met je les.
- Je bepaalt in welke fase van het leerproces je het liefste een digitale tool wil inzetten.
- Je kiest op de startdia die lesfase en ontdekt welke digitale mogelijkheden er zijn.

Wijze lessen
van Tim
Surma

Op welk
aspect zet
je in?

START

Liever meteen naar verzamelsites met apps.

[Doelstelling en criteria](#)

Onderwijscentrum brussel

Activeer relevante
voorkennis

Geef duidelijke,
gestructureerde en
uitdagende instructie

Gebruik
voorbeelden

Combineer woord
en beeld

Laat leerstof actief
verwerken

Achterhaal of de
hele klas het
begrepen heeft

Ondersteun bij
moeilijke opdrachten

Spread oefening met
leerstof in de tijd

Zorg voor afwisseling
in oefentypes

Gebruik toetsing als
leer- en oefenstrategie

Geef feedback die
leerlingen aan het
denken zet

Leer je leerlingen
effectief leren

Bron

Onderwijscentrum
brussel

Geef duidelijke, gestructureerde en uitdagende instructie

De tijd die gespendeerd is aan duidelijke, gestructureerde en uitdagende instructie is van belang.

- Afgebakende lesfasen en doelen brengen structuur.
- Stel uitdagende doelen waar je veel verwacht van elke leerling.
- Een warm leerklimaat motiveert je leerlingen.

Zelf filmpjes maken

Je **filmt jezelf** terwijl je een instructie geeft. Je maakt **opnames** van wat je uitvoert op een **computer-scherm**. Je maakt een **animatiefilmpje**.

Bestaand filmmateriaal inzetten

Je leidt leerlingen naar **bestaande instructievideo's of tutorials**. Je voegt zelf **feedback** toe aan die tutorials.

Audio-instructies

Je **neemt jezelf op** terwijl je een instructie geeft. Je koppelt de opname van je instructie aan een **avatar** of maakt een heuse **podcast**.

Audio-instructies

Vaak zit er op je smartphone of tablet standaard een opname-app.
Als je geluidsbestanden wilt delen, is het soms handiger om ze op je computer te maken.

- Online opnames maken en delen via een link of een QR-code
  - downloaden van opnames is mogelijk (en nodig als je iets lang wilt bewaren)

- Opnamesoftware die je moet downloaden.
  - je kunt je opnames bewerken: knippen, fade in/out, effecten of extra geluiden toevoegen

- Een sprekende avatar maken op basis van een ingesproken of ingetikte boodschap.
  - erg motiverend voor kinderen

- Een volledige podcast maken met verschillende episodes en gratis hosten.
  - bibliotheek met muziek- en geluidseffecten om in te voegen

Dé partner als het gaat over urban education!

SD2 urban education

*Het Onderwijscentrum Brussel neemt initiatieven om **expertise over Urban Education te delen** en het werkveld sterker te maken om **effectief te onderwijzen in een grootstedelijke en meertalige context.***

Enkele nieuwe accenten...

- Meer inzetten op **samenwerking en uitwisseling** tussen scholen
  - *bv. lerende netwerken*
- **Expertisedeling** rond urban education met het brede werkveld
  - *Bv. materialen op platform Klascement*
  - *Bv. participatie aan onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten*
- Ontwikkelen van **tools/materialen**
  - *Bv. website communiceren met ouders*
  - *Voorbeeld website communiceren ouders*

Geef je les in een Nederlandstalige kleuterschool in Brussel? Deze website bevat tips en materialen die kunnen helpen bij de samenwerking en communicatie met ouders. Sommige tips en materialen zijn ook bruikbaar in de lagere school. Een aantal materialen kun je ofwel downloaden via deze website ofwel op maat van je school maken via onze tool.

[Download of bewerk de pasklare materialen](#)

Naar: [Home](#) » [Kleuterparticipatie](#) » [Kwaliteitsvolle interacties](#)

Kwaliteitsvolle interacties

Zorg voor kwaliteitsvolle interacties en ga hierover in gesprek met ouders

Als kleuterleerkracht ken je het belang van een kwalitatieve invulling van zowel **onderwijsactiviteiten** (kringgesprek, hoekenwerk, vrij spel ...) als **routines**. Door voortdurend in dialoog te gaan tijdens deze momenten met alle kinderen werk je aan een rijke taal zodat kinderen nieuwe woordenschat leren, hun gedachten beter leren verwoorden ... Dat zijn kwaliteitsvolle interacties.

Maar ook thuis zijn er heel veel routines en andere (leer)momenten waar ouders hun kinderen kunnen stimuleren. Ga hierover in gesprek met ouders. Vertel hoe jij het in de klas aanpakt.

Hieronder krijg je tips over kwaliteitsvolle interacties in de klas. We voegden tussen de tips enkele video's toe van [Klasse](#). Die gaan dieper in op de praktijk en dienen om de tips te illustreren. De video's kwamen tot stand binnen het project '[Kleine Kinderen, Grote Kansen](#)'.

Samen aan de slag met kwaliteitsvolle interacties

Prof. dr. Kris Van den Branden, hoogleraar Taalkunde en lerarenopleider aan de KU Leuven, legt uit hoe je kan werken rond kwaliteitsvolle interacties in de klas.

Hij maakte deze video voor het derde lerende netwerk van [Kleine Kinderen Grote Kansen](#).

INFOFICHE OUDER- PRIKKELS

Een ouderprikkel is een van de vele manieren om aan ouderbetrokkenheid en meer specifiek aan thuisbetrokkenheid te werken. Het is een hulpmiddel om thuis over school te praten.

HAALBAAR VOOR ALLE GEZINNEN

De thuiscontext van ieder kind is zeer specifiek. Daarom is het belangrijk om een ouderprikkel zo laagdrempelig en eenvoudig mogelijk te houden.

Zorg ervoor dat de ouderprikkel een betekenis heeft en een link heeft met de leefwereld van de kinderen en de ouders. Idealiter kun je de prikkel ook aanpassen op maat van (de context van) een individueel kind. Je kunt bijvoorbeeld rekening houden met drukke of belangrijke periodes voor de kinderen, zoals religieuze feesten, een pasgeboren zusje of broertje, een verhuis ...

ER ZIJN TWEE VORMEN VAN OUDERBETROKKENHEID:

- **schoolbetrokkenheid:** ouders komen naar openklasmomenten, infomomenten, oudercontacten ... op school.
- **thuisbetrokkenheid in de betekenis van 'parenting':** ouders bieden thuis een stimulerende leeromgeving.

Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat de betrokkenheid van ouders thuis het meest effectief is. Voor ouders in een kwetsbare situatie blijft naast thuisbetrokkenheid ook schoolbetrokkenheid belangrijk om voldoende zicht te krijgen op de schoolcontext van hun kind.

Naar [Home](#) » Pasklare materialen

Pasklare materialen

Bewerk de pasklare materialen via de tool of download de fiches

Wil je materialen aanpassen op maat van je school? [Via onze tool bewerk je snel affiches, flyers of brieven voor ouders.](#)

Zoek je [infofiches of instrumenten](#) waarmee je onmiddellijk concreet werkt rond ouderbetrokkenheid? Die vind je onderaan, handig gerangschikt per thema.

Veel succes!

Bewerk je materialen via onze tool

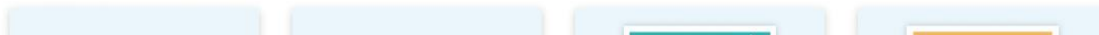
Wil je een affiche, flyer of brief voor ouders maken? Via onze tool pas je de materialen aan, op maat van jouw school:

- je kunt de tekst wijzigen
- de kleur aanpassen
- een beeld uit onze beeldbank kiezen
- een eigen beeld toevoegen
- vertalingen of pictogrammen toevoegen
- ...

Bekijk de [handleiding](#) voor een vlot gebruik van de tool. Je gebruikt de tool het best op een desktop of laptop.

[Ga aan de slag met de tool.](#) Gebruik de login-gegevens van jouw school om toegang te krijgen. Heeft jouw directie geen login ontvangen? Neem dan contact op via het [contactformulier](#).

Snel naar de materialen in de tool

Spilfunctie in relatie tot een aantal cruciale partners die met leerlingen en ouders werken!

SD3 gelijke kansen, diversiteit en talenten

*Het Onderwijscentrum Brussel bereidt kinderen en jongeren voor op **leren en leven in een superdiverse samenleving** via samenwerking met lokale partnerorganisaties (met werking naar leerlingen of ouders).*

*Leerlingen moeten maximaal gekwalificeerd uitstromen als **autonome, verantwoordelijke en sociaal vaardige burgers** in een superdiverse maatschappij.*

Enkele nieuwe accenten

- Aanbod **veerkracht en weerbaarheid** bij leerlingen
  - *Bv. aanbodgestuurd ondersteuningstraject*
- Samenwerkingen i.f.v. **leerlingen** en **ouders**
  - *Bv. BRUZZ Ket, School zonder Racisme, PEP,...*
- Aandacht voor **specifieke groepen**
  - *Bv. inclusie moeilijk gedrag, hoogbegaafdheid*
  - Voorbeeld Leerlabo meer- en hoogbegaafdheid

Leerlabo meer- en hoogbegaafdheid in Brussel (KO - LO - SO)

[View](#) [Edit](#)

Wat?

Hoe vergroot je als schoolteam en leerkracht de impact op het leren van je meer- en hoogbegaafde leerlingen in diverse klasgroepen?

Dit leerlabo legt de focus op het **herkennen en erkennen van meer- en hoogbegaafde leerlingen in de grootstedelijke onderwijscontext**.

Vanuit wetenschappelijke inzichten op het leren van meer- en hoogbegaafde leerlingen leggen we de link naar wat werkt in onze dagelijkse klaspraktijk. We leren van en met elkaar om zo onze leerlingen beter te begeleiden bij het ontwikkelen van hun mogelijkheden.

We ontdekken samen de antwoorden op volgende vragen:

- Wie is de meer- en hoogbegaafde leerling?
- Hoe ziet hun ontwikkeling eruit?
- Wat betekent de ontwikkeling van deze leerlingen voor hun leren?

We bekijken wat dit betekent voor meertalige leerlingen en leerlingen met een kwetsbare achtergrond.

Op dag 1 ontdekken we samen wie onze meer- en hoogbegaafde leerlingen zijn. Volgende vragen komen aan bod:

- Hoe loopt de ontwikkeling van meer- en hoogbegaafde leerlingen?
- Hoe herkennen we meer- en hoogbegaafdheid in onze Brusselse diverse klas?
- Wat is de invloed van meertaligheid op het leren van een meer- en hoogbegaafde leerling?
- Wat is de invloed van armoede op de meer- en hoogbegaafde leerling?
- Hoe praten we over hoogbegaafdheid met ouders?
- Hoe verhoogt een sterke didactiek de impact op het leren van deze leerlingen?
- Wat hebben je hoogbegaafde leerlingen concreet in je klas nodig om verder te schitteren in hun schoolloopbaan?

Tijdens dag 1 zoeken we welke leervragen je hebt. Op basis van deze vragen vullen we de twee terugkom-momenten in.

Inhouden

- ▶ [Omgaan met diversiteit en armoede](#)

Onderwijsniveaus

- ▶ [Basisonderwijs](#)
- ▶ [Secundair onderwijs](#)

Bekijk ook onze andere vormingen

- [De kracht van correctieve feedback in taalvererving \(L2 - L3 - L4 - L5 - L6\)](#)
- [Diversiteit en kleuterparticipatie](#)
- [Effectief voortgezet leesonderwijs \(L3 - L4 - L5 - L6\)](#)
- [Identiteitsontwikkeling bij kleuters in een superdiverse samenleving](#)
- [Inspiratienamiddag groene schoolomgeving \(KO - LO - SO\)](#)
- [Leerlabo anderstalige nieuwkomers: cultuursensitiviteit \(LO\)](#)
- [Leerlabo anderstalige nieuwkomers: evalueren en rapporteren \(LO\)](#)
- [Leerlabo coach-de-mentor \(KO - LO - SO\)](#)
- [Leerlabo Frans in de basisschool \(KO - LO\)](#)
- [Leerlabo lesgeven aan tieners \(3de graad LO - 1ste graad SO\)](#)

3 kernthema's:

- taalonderwijs Nederlands
- meertaligheid
- armoede

SD4 taalonderwijs Nederlands

*Het Onderwijscentrum Brussel ontwikkelt competenties bij schoolteams om bij superdiverse groepen de **schooltaal Nederlands bij ALLE leerlingen zo maximaal mogelijk te ontwikkelen.***

Enkele nieuwe accenten

- Taalscreening, taalintegratietrajecten
- **Taalonderwijs Nederlands** blijft een belangrijke focus, zowel voor Nederlandstalige, anderstalige als meertalige leerlingen
  - *Bv. vormingen*
  - *Bv. materiaalontwikkeling*
  - *Voorbeeld mondelinge interactie stimuleren bij kleuters*

Je bent succesvol aangemeld als Piet Vervaecke.

Mondelinge interactie stimuleren bij kleuters via afstandsleren

[♥ Maak favoriet](#)

Afstandsleren organiseren voor kleuters vergt heel wat vindingrijkheid van jou als kleuterleerkracht. Voor het stimuleren van fijn motorische en cognitieve vaardigheden zijn er makkelijk enkele mogelijkheden te bedenken. Maar hoe stimuleer je de interactie bij kleuters? In deze fiche vind je enkele voorbeelden en praktische tips.

[👁 Bekijk](#)

📄 mondeline interactie stimuleren via afstandsleren_OCB_corona.pdf • 281 KiB

Onderwijscentrum Brussel
Organisatie

🔔 VOLG LEERMIDDELEN

Niveau en vak

kleuter alle

→ vak: niet vakgebonden

Info

Soort Downloadbaar lesmateriaal

Publicatie 27-05-2020

Nummer 106631

Licentie

Feedback

Score ★★★★★ (2)

Favoriet 6

Reacties 0

Bezoekers 739

[🔗 Deel](#)[⚠ Meld probleem](#)[🔍 Verberg altijd details](#)

Categorie

Lesvoorbereiding - Lesplan

Ontdek ook

[» Bekijk alle](#)

Klaar voor
afstandsonderwijs

Afstandsleren :
Aandachtspunten bij
het uitstippe...

Aanlooplessen aan
meertalige kinderen

Heropstart |
Bronnen

SD5 meertaligheid

*Het Onderwijscentrum Brussel maakt schoolteams sterker om **meer leerlingen de kans te geven het Nederlands, Frans en Engels onder de knie te krijgen met ruimte voor andere thuistalen.***

Enkele nieuwe accenten

- Ondersteuning i.f.v. **taalonderwijs FR & ENG**
  - *Bv. leerlabo Frans in het basisonderwijs*
- Ondersteunen, faciliteren, opvolgen van **bestaande en nieuwe initiatieven rond meertaligheid**
  - *bv. CLIL, STIMOB*
  - *bv. Ontwikkelen van **ondersteunende tools***
  - [Voorbeeld Website Brussel Vol Taal](#)

1. Hoe leer je een taal?

Zo leer je een taal

Hoe leer je een taal? Het taalleermechanisme uitgelegd.

Meertalige taalverwerving

Hoe verloopt meertalige taalverwerving?

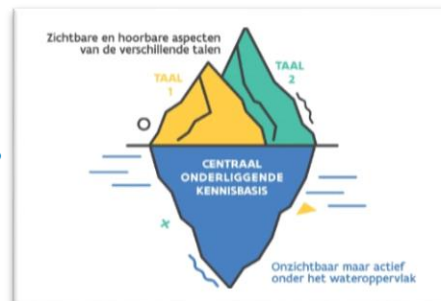
Effectieve didactiek

Hoe werk je aan een krachtige klasaankpak in een meertalige context?

Brusselse praktijkvoorbeelden

Zo doen zij het: voorbeelden uit Brusselse scholen.

Twaalf bouwstenen voor een effectieve meertalige didactiek in de klas

1. [Activeer relevante voorkennis](#)
2. [Geef duidelijke, gestructureerde en uitdagende instructie](#)
3. [Gebruik voorbeelden](#)
4. [Combineer woord en beeld](#)
5. [Laat leerstof actief verwerken](#)
6. [Achterhaal of de hele klas het begrepen heeft](#)
7. [Ondersteun bij moeilijke opdrachten](#)
8. [Spreid oefening met leerstof in de tijd](#)
9. [Zorg voor afwisseling in oefentypes](#)
10. [Gebruik toetsing als leer- en oefenstrategie](#)
11. [Geef feedback die leerlingen aan het denken zet](#)
12. [Leer je leerlingen effectief leren](#)

2. Wie zijn mijn leerlingen?

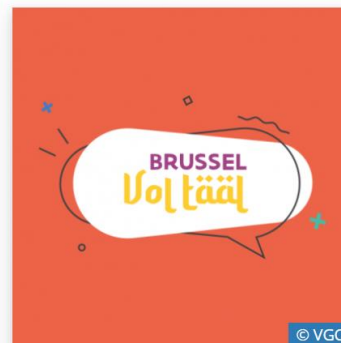
Talenprofiel van leerlingen

Zo breng je het talenprofiel van je leerlingen in kaart.

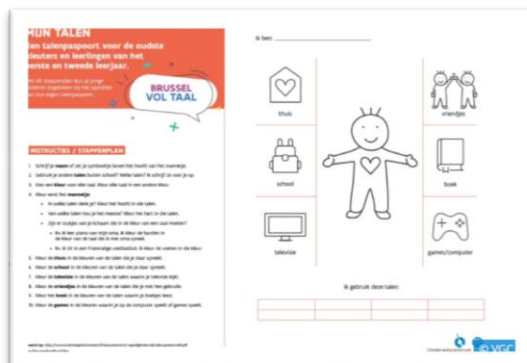
De Brusselse context

De Brusselse context: de meertalige leefomgeving van je kinderen.

Brusselse praktijkvoorbeelden

Zo doen zij het: voorbeelden uit Brusselse scholen.

Een klasbeeld maken met taalpaspoorten (BSGO Floréal)

In basisschool Floréal maakten alle klassen van de lagere school een taalpaspoort. De verschillende taalpaspoorten leveren een genuanceerd beeld van het taalrepertoire van de leerlingen. Om ook voluit die kindkennis te kunnen inzetten, maakte het zorgteam met die taalpaspoorten een klasbeeld van elke klas. Het hanteerde daarbij een kleurencode voor de verschillende talen die in de klas voorkwamen.

Zo kregen ze nieuwe inzichten in het taalrepertoire van de kinderen en van de klasgroep. Ze deden daarbij enkele verrassende vaststellingen.

Meer weten? Download de [infocfiche](#) van dit praktijkvoorbeeld.

Een talenbeleid opstellen (GBS Van Asbroeck)

Een aantal jaar geleden was het onduidelijk voor de kinderen of ze andere talen dan het Nederlands mochten spreken op school. De meeste leerkrachten verboden het spreken van andere talen. Andere leerkrachten lieten wel verschillende talen toe in de klas. Zowel leerkrachten als leerlingen vroegen om een duidelijke visie en afspraken over het gebruik van talen in de school.

Er werd een traject opgestart met als doel een duidelijk talenbeleid op te stellen.

Meer weten? Download de [infocfiche](#) van dit praktijkvoorbeeld.

Talensensibilisering (GBS De Vijvers)

De Vijvers stapte mee in een project van de Erasmushogeschool om de thuistalen een plaats te geven in de school. Via studenten van de hogeschool ontdekten de leerkrachten hoe ze activiteiten rond talensensibilisering kunnen opzetten door de thuistalen van de leerlingen op een speelse manier te integreren.

Dankzij deze activiteiten zagen de leerkrachten hun leerlingen openbloeien. Ze waren betrokken, gemotiveerd en trots. Bovendien merkten de leerkrachten dat dit de spreekdurf in het Nederlands ten goede kwam. Daarnaast gaven de leerlingen van het zesde leerjaar in een bevraging aan dat ze de les er beter door begrepen.

Meer weten? Download de [infocfiche](#) van dit praktijkvoorbeeld

3. Aan de slag

© VGC - fotograaf Raisa Vandamme

Maak een schoolprofiel

Hoe staat je team tegenover de talige diversiteit op school? Maak een schoolprofiel.

Omgaan met meertaligheid: categorieën

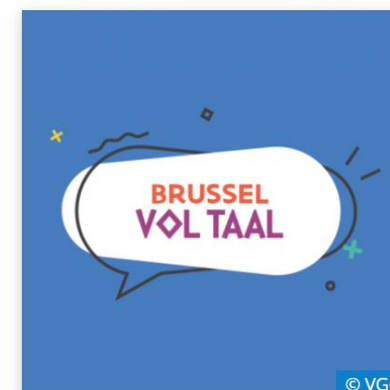
Omgaan met talige diversiteit op school. Welke categorieën zijn er?

© VGC - fotograaf Julie Landrieu

Activiteiten

De categorieën in de praktijk in de klas en op school.

© VGC

Brusselse praktijkvoorbeelden

Zo doen zij het: voorbeelden uit Brusselse scholen.

Maak een schoolprofiel

Wil je de talige diversiteit van je leerlingen structureel een plek geven op school, dan heb je een **duidelijke, gedragen visie** nodig over omgaan met de meertalige realiteit in grootstedelijk onderwijs. Die visie wordt in elke school beïnvloed door specifieke kenmerken zoals de ligging van de school, de samenstelling van de leerlingenpopulatie en de overtuigingen en attitudes van de leerkrachten. Het profiel van het schoolteam vormt dan ook het uitgangspunt om als school een aangepaste aanpak uit te werken.

Om het schoolprofiel in kaart te brengen, ontwikkelde het Onderwijscentrum Brussel de **online tool 'Omgaan met talige diversiteit op school'**. Met deze tool krijg je als school zicht op de aanwezige inzichten, overtuigingen en attitudes ten aanzien van meertaligheid.

Alle teamleden beoordelen in deze tool dertig uitspraken. Het eerste gedeelte peilt naar de **persoonlijke mening** over taal en meertaligheid. Het tweede gedeelte geeft een beeld van de **aanpak in de klas**.

De tool verwerkt alle resultaten anoniem in een 'schoolrapport'. Enkel de school zelf kan dit rapport bekijken.

© VGC - fotograaf Raisa Vandamme

Doelgroep

- ☐ KO: jongste kleuters (3)
- ☐ KO: oudste kleuters (6)
- ☐ LO: 1e graad (6)
- ☒ LO: 2e graad (7)
- ☐ LO: 3e graad (8)
- ☐ SO: 1e graad (7)
- ☐ SO: 2e graad (7)
- ☐ SO: 3e graad (7)

Categorie

- ☒ Waarderen
- ☐ Tolereren

Activiteiten

7 resultaten

Taalafspraken maken

Tolereren, Waarderen, Inzetten

Interviews met leerlingen over meertalig zijn

Je maakt met de leerlingen filmpjes of audiofragmenten. Daarin vertellen ze over hun ervaringen met meertaligheid op school en in het dagelijks leven. Hoe is het om meertalig of eentalig te zijn?

Activiteiten en Brusselse praktijken

ACTIVITEITENFICHE LAGERE SCHOOL

Taalafspraken maken met de leerlingen

Categorie	Tag	Doelgroep	Duur
☒ Levenswijzen	☐ leren over taal	☐ eerste graad	☐ 5 à 10 minuten
☒ Maatschappij	☐ taalprofiel	☐ tweede graad	☐ 1 lesdag
☒ Waardevol	☐ aandacht voor vorm	☐ derde graad	☐ meerdere lesdagen
	☐ thuis taal als opstap	☐ ouderbetrokkenheid	☐ project 1°

Korte beschrijving activiteit:

Een geborgen taalbeleid is niet enkel afhankelijk van het schoolklimaat, maar ook van de leerlingen op school. Om het taalbeleid te doen werken, is het belangrijk om samen met de leerlingen de nodige afspraken te maken. Ga in dialoog met je leerlingen en leg samen de afspraken vast. Voem hiervoor eerst af met je collega's, zodat de afspraken die jij met de leerlingen maakt, niet radicaal in strijd zijn tegen de afspraken die er op school zijn. Zorg ervoor dat respect tegenover alle talen het uitgangspunt is.

Denk na over welke talen leerlingen **verstaan**, **verstaan** en **ook als** mogen spreken. Zorg ervoor dat de afspraken getuigen van respect voor alle talen en dat je ook afspraken maakt om kleinschaligheid tegen te gaan:

- Mag de thuistaal gebruikt worden? Op de speelplaats? Op uitstap? In de gangen? Tijdens de lessen?
- Als je de thuistaal mag gebruiken, wanneer kan dat dan wel en wanneer niet?
- Als je in de klas je eigen taal spreekt, gaat het altijd over de les.
- Je mag bij groepswerk 5 minuten brainstormen in de eigen taal en dan moet je overschakelen naar het Nederlands.
- Op de speelplaats kun je zelf je taal. Je zorgt er wel voor dat iedereen elkaar verstaat. Als er iemand bij komt, die die taal niet machtig is, schakel je over naar de gemeenschappelijke taal. Als we een gemeenschappelijke taal gebruiken, is dat altijd het Nederlands.
- ...
- Welke taal spreken de taalbegeleiders buiten het leslokaal met de leerlingen?
- ...

Zorg ook dat je de afspraken vertaalt door ze te visualiseren.

- Maak er een tekening van.
- Laat leerlingen een filmpje maken voor de hele school als spreke- en/of ICT-opdracht.

Bring de ouders op de hoogte van de taalafspraken. Je vermijdt misverstanden en houdt het duidelijk voor de leerlingen.

www.brusselvoltaal.be

ZO DOEN ZIJ HET: STIMOB

School
GO! Basisschool Atheneum Etterbeek

Situering van de school
GO! Basisschool Atheneum Etterbeek deelt de campus met de secundaire school Atheneum Etterbeek. Het is een grote school met ongeveer 175 kleuters en 340 leerlingen in de lagere school. Elk leerjaar heeft twee of drie parallelklassen. Ongeveer 60% van de leerlingen heeft niet het Nederlands als thuistaal. De grote meerderheid is Franstalig, een kleine minderheid is volledig anderstalig.

Wat?
GO! Basisschool Atheneum Etterbeek creëert voor de leerlingen kansen om in hun latere studies, beroepsleven en privéleven het beste uit zichzelf te halen. De school gebruikt meertaligheid als een belangrijke steiger. Vanuit dit idee organiseert de school sinds een tiental jaren STIMOB-lessen voor het leergebied Frans vanaf de 3de kleuterklas tot het 6de leerjaar.

Deze vorm van meertalig onderwijs sluit aan bij de Europese CLIL- methodologie¹ en steunt op **5 principes**:

- **het optalprincipe**. Leerlingen ontwikkelen hun talige vaardigheden méér door het leren in een andere taal (= additionele meertaligheid).
- **het herhalingsprincipe**. Leerlingen worden niet ondergedompeld in een vreemde taal (submersieonderwijs), maar krijgen in een andere taal uitgelegd wat zij al kennen.
- **de transfer**. Leerlingen leren het vlotst eerst lezen in een gemakkelijke taal. Het Nederlands heeft een eenvoudige klank-letterkoppeling. Daarna verloopt de transfer naar een taal met een ingewikkeldere klank-letterkoppeling, zoals het Frans, op een natuurlijke manier.
- **de versterkte cognitie**. Het meertalig leerproces versterkt de aandacht, het onderscheidingsvermogen, mathematische tests en metatagische activiteiten.
- **het betere brein**. Leerstof volgen in een andere taal prikkelt de hersenen meer. De leerlingen voelen zich meer uitgedaagd, omdat ze actiever zijn tijdens het leerproces.

¹ STIMOB staat voor Stimulerend meertalig onderwijs in Brussel. De school onderwijst een deel van het curriculum in het Frans. Zie www.brusselvoltaal.be/inter-weten/meertalige-les

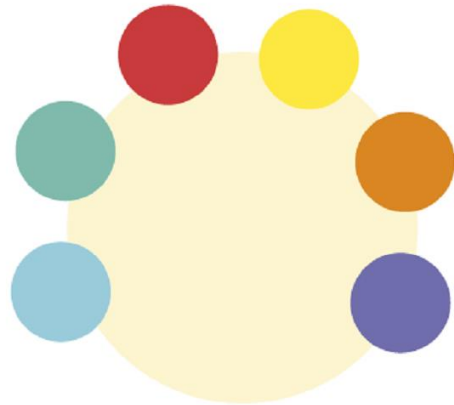
² CLIL staat voor Content and Language Integrated Learning en is een vorm van meertalig onderwijs in het secundair onderwijs: onderwijs van een niet-tuistaal in een andere taal dan het Nederlands. Zie: www.brusselvoltaal.be/inter-weten/meertalige-les

www.brusselvoltaal.be

SD6 armoede en onderwijs

*Het Onderwijscentrum Brussel ontwikkelt competenties bij schoolteams om rekening te houden met de diversiteit van de leerlingenpopulatie, in het bijzonder voor **leerlingen die vanuit armoede aan onderwijs participeren**.*

Enkele nieuw accenten

- **Rol in omgaan met** armoede binnen onderwijs (financiële insteek)
  - *bv. structurele samenwerking met vzw STOS*
- **Ondersteuning van** omgaan met armoede binnen onderwijs (onderwijskundige insteek, competenties van leerkrachten)
  - *bv. vorming en intervisie*
  - Voorbeeld Leerp pad armoede

Reflecteren over armoede in een leerpad

een online reflectie-instrument
waarin je zelfstandig basiskennis over het thema armoede verwerkt

Leerpaden

Welkom bij het leerpad Armoede en Onderwijs

In dit hoofdstuk ontdek je:

- hoe je met het leerpad werkt (instructiefilmpje)
- wat het doel is van het leerpad
- de afspraken om een bijdrage te plaatsen op het forum (netiquette)

1 Inleiding

In dit hoofdstuk staan we stil bij de volgende vragen:

- Waarom vinden we het belangrijk om aandacht te hebben voor armoede?
- Waar kun je op school rond werken?

2 Wat is armoede?

In dit hoofdstuk staan we stil bij de thema's:

- definitie armoede van Jan Vranken
- de vier dimensies van armoede

3 Leef- en beleefwereld

In dit hoofdstuk staan we stil bij de thema's:

- leef- en beleefwereld van mensen in armoede
- de begrippen taboe, schaamte en schuld
- het individu, zijn identiteit en zijn omgeving

4 Armoede, kansarmoede en generatiearmoede

Conclusie

Urban Education

START

START

START

Actieplan 2019 – 2024

1. Professionaliseren van stadsleerkrachten
2. Expertise delen over Urban Education
3. Inzetten op gelijke kansen, diversiteit en talenten
4. Versterken van taalonderwijs Nederlands
5. Ontwikkelen van meertaligheid stimuleren
6. Ondersteunen van armoedebeleid op school

Nog heel wat doelen/acties **in voorbereiding** !

Marcqstraat 16
1000 Brussel

☎ 02 210 63 90

✉ onderwijscentrumbrussel@vgc.be

📘 [@onderwijscentrumbrussel](https://www.facebook.com/onderwijscentrumbrussel)

📷 [onderwijscentrum_brussel](https://www.instagram.com/onderwijscentrum_brussel)

centrum voor **urban education**
en professionalisering van **stadsleerkrachten**

